

УРОКИ 37-38

УРОК: 37

ДАТА: 14.03.23

ГРУПА: 32

Тема: Двокрапка в складному реченні.

Мета: повторити основні пунктограми у складному реченні; закріпити вивчене про пунктограми в складному реченні, удосконалити пунктуаційну грамотність студентів; за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу виховувати повагу до літературної мови й культурних надбань рідного народу.

Обладнання: підручник, зошити, вправи, додатковий матеріал.

Тип заняття: урок формування практичних умінь і навичок .

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент

II. Оголошення теми й мети заняття

III. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок студентів

IV. Виклад основного матеріалу. Лекція викладача.

Двокрапку ставлять між частинами безсполучникового складного речення в декількох випадках.

| Правило | Приклад |
|---|---|
| друга частина пояснює, доповнює або розкриває зміст першої (можна вставити а саме:) []: [конкретизація]. | <i>Ідея проста: [а саме] за всіма правилами сучасної науки змодельовати Київ (В. Собко)</i> |
| друга частина вказує на причину того, про що йдеться в першій (можна вставити бо) []: [причина]. | <i>Ні, не можу заснути: на столику диха чебрець (Є. Маланюк). Я запізнився: [бо] у місті були затори.</i> |
| у першій частині є слова так, такий, бачити, знати, чути, розуміти, вирішувати й под. (можна вставити що) [відчуваю]: []. | <i>Ми відчували: [що] скоро почнеться штурм.</i> |

V. Опрацювання навчального матеріалу

Вправа 1.

Перепишіть речення й розставте в них розділові знаки.

1. Он глянь вже лицарі летять народ з неволі визволять (Олександр Олесь). 2. Дивися час великий диригент перегортає ноти на пюпітрі (Л. Костенко). 3. Мова перша зброя в боротьбі виживе мова виживе й Вітчизна (О. Ільченко). 4. Не хватайте озлоблених у тюрми вони самі собі тюрма (П. Тичина). 5. Ще раз про честь мундира краще зберегти честь і втратити мундир аніж навпаки (А. Крижанівський). 6. Біда з такими парубками ще не підріс свині під хвіст а вже біжить за дівками (Нар. тв.). 7. Пам'ятай гуртом добре й батька бити (В. Собко).

Попереджувальний слуховий диктант

У реченнях розставити розділові знаки, визначте смислові відношення між умовно простими. Усно трансформуйте БСР у сполучникові складні речення.

А місяцю все хотілося бавитися в піжмурки із селом: він то закидав його аж у саме небо, то раптово так вигойдувавсь на скатертину снігів (М. Стельмах).

Зажурилася й Оксана: як же їй перебути з дітьми? (М. Стельмах)

У хаті тепло: від печі йде дух, розходиться по всіх закутках (М. Коцюбинський).

Я ж казав: мій сон пішов на татарський брід (М. Стельмах).

VI. Рефлексія

VII. Домашнє завдання

§ 41 виконати вправу 7

***Шановні здобувачі освіти, прошу Вас додатися до мого акаунту marypopazova@gmail.com на платформу <https://classroom.google.com>
Код курсу: vrv65yr***

УВАГА!!!

ФОТО КОНСПЕКТІВ ЗАВАНТАЖУВАТИ У CLASSROOM

УРОК: 38

ДАТА: 14.03.23

ГРУПА: 32

Тема: Тире в складному реченні.

Мета: пояснити правила вживання тире між частинами складного речення; формувати вміння визначати відповідну пунктограму; вдосконалювати практичні навички конструювати й аналізувати речення цього типу, а також пунктуаційні навички; виховувати у студентів почуття любові до рідної мови.

Обладнання: підручник, зошити, вправи, додатковий матеріал.

Тип заняття: урок формування умінь і навичок.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент

II. Оголошення теми й мети заняття

III. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок студентів

- *Бесіда*

1. Складне речення – це...
2. Складні речення поділяються на...
3. Які розділові знаки ставиться при складному реченні?

IV. Виклад основного матеріалу. Лекція викладача.

Тире можливе між частинами складносурядного й безсполучникового складного речення, іноді й складнопідрядного.

Тире в складносурядному реченні

| Перед <i>і, та (=і)</i> | |
|--------------------------------|---|
| Правило | Приклад |
| друга частина виражає наслідок | <i>Сонце пірнуло за небокрай – і все навколо потемніло.</i> |
| швидка зміна подій | <i>Несподіваний ривок – і ми відриваємося від землі.</i> |

Якщо частини складносурядного речення виражають *причиново-наслідкові зв'язки*, то перед сполучниками *і (й), та (= і)* треба ставити *кому* або *тире* (вибір знака залежить від автора): *Дощ пройшов, і дерева заблищали* або *Дощ пройшов — і дерева заблищали.*

Тире в безсполучниковому складному реченні

| Правило | Приклад |
|---|---|
| друга частина виражає висновок [] - [висновок] | <i>Грім гримить – хліб буде родить.</i> |
| частини виражають раптовість, несподіваність, швидку зміну подій [] - [раптовість] | <i>Ще мить – усе вибухне.</i> |
| частини протиставляються (можна вставити <i>а</i>) [] - [протиставлення] | <i>До неї люди говорять - [а] не чує, не слухає.</i> |
| друга частина виражає наслідок (у першій може бути умова) [умова] - [наслідок] | <i>Натиснув на ручку – двері відхилилися. Ти до людей чемний – вони до тебе по-людськи.</i> |
| друга частина порівнюється з першою (можна вставити <i>наче, ніби</i>) [] - [порівняння] | <i>Ой, вона заговорить – у дзвін задзвонить. Ой, вона заспіває – село розлягає.</i> |

Тире в складнопідрядному реченні

Тире іноді ставлять з метою інтонаційного відокремлення головної та підрядної частини. У таких випадках підрядна частина стоїть перед головною: *Хоч земля вся вкрита снігами – моє серце в цвіту* (В. Сосюра). Найчастіше за допомогою тире відокремлюють підрядні з'ясувальні, часу, умови, мети й допустові.

V. Опрацювання навчального матеріалу

Вправа 1.

Прочитайте речення й прокоментуйте розділові знаки.

1. Невпинно вивчай ворога – і паніка охопить його (Є. Яценко). 2. Шануй батька й неньку – буде тобі скрізь гладенько (Нар. тв.). 3. Вітер війнув – листя з клена жовте, жовтаво-золоте полетіло (П. Тичина). 4. Дотримай слова – і світ впаде до твоїх ніг, як стиглий плід (Є. Яценко). 5. Ще сонячні промені сплять – досвітні вогні вже горять (Леся Українка). 6. Хочеш стати безсмертним – дбай про безсмертя рідного народу (В. Голобородько). 7. Синиці зранку пищать – чекай уночі морозу (Нар. тв.). 8. Відклади щось на завтра – і воно зникне, нездійснене й забуте (П. Пікассо). 9. Не рад явір хилитися – вода корінь миє (Нар. тв.).

Вправа 2.

Перепишіть речення й розставте розділові знаки.

1. Зажурилася дівчина красная мамина пісня лунає (С. Гаврилов). 2. Стань національним надбанням і твоя нація стане духовно багатшою (А. Коваль). 3. Блискавка блисне і камінь трісне (Нар. тв.). 4. Та сам я шукав не істини модні розшукую в хаосі власну особу (М. Руденко). 5. Як зараз бачу з-за ріки дві кручі наче маяки (А. Малишко). 6. Білі акації будуть цвісти в місячні ночі жагучі промінь морями залле золотий річку і верби і кручі (В. Сосюра). 7. Хочеш бути оригіналом стань порядною людиною (А. Коваль). 8. Похвали людину за її спиною і вона повернеться до тебе обличчям (В. Голобородько). 9. Не кожному в руки щастя йде від багатьох воно тікає (Г. Тютюнник). 10. На білу гречку впали роси веселі бджоли одгули замовкло поле стоголосе в обіймах золотої мли (М. Рильський). 11. Я знаю моя Україна воскресне на поклик добра! (Д. Павличко).

VI. Рефлексія

VII. Домашнє завдання

§ 42 виконати вправу 7

Шановні здобувачі освіти, прошу Вас додатися до мого акаунту marypopazova@gmail.com на платформу <https://classroom.google.com> Код курсу: уру65ур

УВАГА!!!

ФОТО КОНСПЕКТІВ ЗАВАНТАЖУВАТИ У CLASSROOM

